

Exam. Code : 216703
Subject Code : 5420

M.A. Political Science 3rd Semester

HUMAN RIGHTS

Paper—XV

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—80

Note :— Candidates are to attempt FIVE questions, ONE from each Section. Fifth question may be attempted from any Section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Write a detailed note on meaning, nature and evolution of Human Rights. 16
2. Discuss various provisions of Human Rights incorporated in the UN Charter. 16

SECTION—B

3. Write an essay on the genesis of Universal Declaration of Human Rights, 1948. 16
4. Critically examine the changing nature and role of the NHRC in India. 16

SECTION—C

5. Examine the role of Indian Judiciary in protection and promotion of Human Rights in India with suitable examples.

16

6. Write a detailed note on the role of the NGOs in protection and promotion of Human Rights across the World with suitable examples. 16

SECTION—D

7. Critically examine the liberal perspectives on Human Rights. 16
8. Examine the nature of ongoing debates regarding global war against terrorism and protection and promotion of Human Rights of people across the world. 16

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 16
2. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 16

ਭਾਗ—ਅ

3. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ, 1948 ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 16
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ NHRC ਦੇ ਬਦਲਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 16

ਭਾਗ—ੲ

5. ਉਚਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ। 16
6. ਉਚਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਐਨ. ਜੀ. ਓ. (NGOs) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 16

ਭਾਗ—ਸ

7. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 16
8. ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 16